

lærte dengang, ikke være rigtigt længere, i det Mindste ikke i Ministeriet. Det gaar ham, som det gik Præsten herude, der ikke maatte prædike; hvad han havde prædikeret i sin Ungdom; han maatte ikke blive ved, hvad han var oplært i. — Overstoledirektør With, hvis Udtalelser ere klare og vidnefaste, har udtalt sig saaledes: Man skal arbejde hen til, at alle offentlige Almueskoler efterhaanden kunne gaa over til at blive frie Folkeskoler. Altsaa det skal ikke ske paa en Studs, men efterhaanden, og det er en saadan jevn og lempelig Overgang, som jeg tager Ordet for. Jeg gaar ud fra, at Kommunerne skulle have Selvførelse med Hensyn til deres egne Anliggender under Statens Tilsyn, hvad jo ogsaa er hjemlet i Grundloven. Jeg ønsker ikke, at denne Forordning skal opfyldes paa en Studs, men lidt efter lidt, og saa er det meget let at gennemføre Ordningen, naar der blot kommer en Mand i Spidsen derved, som baade har Syn paa og Hjerte for Sagen saavel som Forstand derpaa, i Stedet for en Mand, som i Grunden er imod Ordningen, thi ellers gaar det, ligesom da vi havde vedtaget en Ordning for de lærde Skoler, hvor de Mænd, som skulle udføre Ordningen, vare imod den, at det blev til noget ganske Andet end det, som Thinget havde tænkt sig. Saaledes kan det ogsaa gaa her, nemlig at det bliver til noget Andet, end Thinget har tænkt sig. Jeg mener nu, at man skal gaa lempelig til Værks, efterhaanden som Embederne blive ledige. Indtægterne skulle gaa ind i en Kasse for sig, nemlig i en Sogne-skolekasse, og de eneste faste Lønninger, som der bliver ved Skolen, ere Leiligheden for Lærerne, Stuen for Børnene og Jord til at holde to gode Køer i hver Skolekreds, altsaa mere eller mindre Jord efter Jordens Bessaffenhed. Saaledes vil altsaa efterhaanden Skolen gaa over til at blive en fri Folkeskole. Rådetsret til Skolen have alle Forældre eller Børgere i Kredsen, som have Børn under 15 Aar, eller, om man vil, alle Familiefædre i Kredsen. Den, som indstiller sig, skal have taget Skolelærereksamen eller paa anden Maade være godkendt af Ministeriet. Jeg mener, at Ministeriet meget godt kan gaa ind paa at godkende Folk, som have gaaet Friiskoleveien, naar de i en Række af Aar have vist, at de ere dygtige Lærere; thi ligesom det jo er Tilfældet i Kjøbenhavn, at naar en Mand vil oprette en Latin- eller Realskole, saa skal han sædvanligvis underkaste sig en Skolebestyrerexamen, men naar han ad anden Vej — saaledes hedder det i Loven — har godtgjort, at han har Dygtighed dertil, saa kan Ministeren fritage ham derved, og han kan da faae Lov til at oprette en Skole, saaledes mener jeg ogsaa, at der er Mange, som have gaaet Skoleveien og da navnlig de Lærere, som nu sidde inde med Friiskolerne, hvilke der ikke er Noget i Veien for, at Ministeren kan godkende. Altsaa, naar de ere godkendte enten ved

en Examen eller ved en saadan Resolution kunne de søge Embede, naar de ere 23—24 Aar eller have været Lærer i 3 Aar i Forveien, og den, der har Flertallet af alle Familiefædrenes Stemmer eller af deres, der have Børn under 15 Aar i Skolen, er saa valgt til Lærer paa samme Maade, som det gaar til ved Balget af Rigsdagsmænd, der jo vælges med simpelt Flertal. Man faar ingen anden fast Løn end fri Bolig, og den Indtægt, han ellers maa have, maa han faae gennem Skolepengene. I saa Henseende mener jeg, at det bliver tilstrækkeligt med Skolepenge, i det Mindste i de fleste Kommuner, der jo nok kunne betale en 2—3 Kroner for hvert Værn om Maanedes — man kan jo rette Tallene, hvis det er for lidt — og de Kommuner, der ere for fattige, kunne jo faae Hjælp af Skolefondene. Vi se jo, at vi have et deiligt Pengetræ, man kan jo tage af Statskassen eller af Skolefondene, saa at der forsaavidt er nok. Et Forældre ikke fornøiede med den Lærer, der har faaet Kaldet, kunne de jo faae en anden Lærer til at oprette en enskild Friiskole eller en Privat-skole, og saa kunne de sende Børnene i den, det vil sige, Læreren skal naturligvis være godkendt enten ved Examen eller ved ministeriel Resolution, naar han vil have offentlig Penge; thi Statskassen maa jo sikkre sig, at Læreren har de fornødne Kundskaber. De Forældre, der ikke have Raad til at betale for Børnene, kunne faae af de Penge, der ere opsparrede i Sogne-skolekasserne, og saa kunne de jo for Resten sende deres Børn i hvilken som helst Skole, de ville, blot de sende dem i en Skole. Der maa saa en Gang om Aaret — den ærede Minister mener to Gange, jeg mener nu, det er nok med een Gang, f. Ex. sidst i April — afholdes en Prøve for Børn under det 15de Aar, og naar det ved denne godtgjøres, at de have det Løvmaal af Kundskaber, som Staten kræver, saa har den Tintet mere at sige; hvad enten de gaa i Skole eller ikke, hvad enten de blive hjemme eller ikke, hvad enten de gaa lidt eller meget i Skole, saa har Statet Tintet mere at sige. Forældrene kunne jo have undervist deres Børn hjemme ved Siden af Læreren. Man taler om, at fattige Forældre have benyttet deres Børns Arbeidskraft; men jeg spørger: Skulde fattige Forældre ikke have Lov til at benytte deres Børns Arbeidskraft? Skulde Børnene ikke have Lov til at vise Forældrene deres Kjærlighed paa den Maade? Den Bestemmelse, der her staar, om, at Forældre ikke maa benytte deres Børns Arbeidskraft, passer med den sidste Ypperstes Bestemmelse paa Kristi Tid. Den jødiske Kirke- og Undervisningsminister paa Kristi Tid lærte saaledes, at, naar Børn kom og gav en Gave til Templet, behøvede de ikke at ere deres Forældre. Her staar, at, naar man paalægger Skolepligt, behøve Børnene ikke at tage Hensyn til, at de skulle tjene Noget for deres Forældre. Jeg kjender Exempler paa,